

**«әл-Фараби атындағы Қазақ
ұлттық университеті» КеАҚ
Басқарма Төрағасы –
Ректорының 2021 жылғы «21»
желтоқсандағы
№575 бұйрығымен
БЕКІТІЛДІ
(Ректордың 2022 жылғы «22»
қарашадағы №591 бұйрығымен
өзгерістер енгізілді)**

**«әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университетіндегі
докторанттардың ғылыми кеңесшілеріне
біліктілік талаптары туралы»
РЕГЛАМЕНТІ**

1. Жалпы ережелер

1.1. Осы Регламент «әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университетіндегі магистрлік диссертациялардың/жобалардың ғылыми жетекшілеріне қойылатын біліктілік талаптары туралы» (бұдан әрі-Регламент) Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2018 жылғы 31 қазандағы № 604 бұйрығымен бекітілген Жоғары оқу орнынан кейінгі білім берудің мемлекеттік жалпыға міндетті стандартына; Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2015 жылғы 17 маусымдағы № 391 бұйрығымен бекітілген Білім беру қызметіне қойылатын біліктілік талаптарына; Ұлттық біліктілік шеңберіне сәйкес әзірленген.

1.2. Регламентте пайдаланылатын негізгі терминдер мен ұғымдар:

- докторантура-білім беру бағдарламалары философия докторы (PhD) (бейін бойынша доктор) дәрежесін бере отырып, кемінде 180 академиялық кредитті міндетті түрде меңгере отырып, ғылыми, педагогикалық және (немесе) кәсіптік қызмет үшін кадрлар даярлауға бағытталған жоғары оқу орнынан кейінгі білім;

- докторант-докторантурада оқитын тұлға;

- докторлық диссертация-жиынтығын жаңа ғылыми жетістік ретінде жіктеуге болатын теориялық ережелер әзірленген немесе ғылыми проблема шешілген, ғылыми негізделген техникалық, экономикалық немесе технологиялық шешімдер баяндалған зерттеу болып табылатын докторанттың ғылыми жұмысы;

- бейіні бойынша доктор-кәсіптік қызметтің тиісті саласы бойынша докторантура бағдарламасын меңгерген және Қазақстан Республикасында немесе одан тыс жерлерде диссертация қорғаған адамдарға берілетін, Қазақстан Республикасының заңнамасында белгіленген тәртіппен танылған дәреже;

- философия докторы (PhD) - Қазақстан Республикасында немесе одан тыс жерлерде ғылыми-педагогикалық бағыт бойынша докторантура бағдарламасын меңгерген және диссертация қорғаған адамдарға берілетін, Қазақстан Республикасының заңнамасында белгіленген тәртіппен танылған дәреже;

- ғылыми кеңесші (отандық және шетелдік) - ғылыми дәрежесі бар және ғылыми зерттеулермен белсенді айналысатын PhD докторанттың ғылыми зерттеулер саласындағы маманы.

1.3. Докторантура шеңберінде ғылыми, педагогикалық және (немесе) кәсіби қызмет үшін жоғары білікті кадрларды бюджеттік және шарттық негізде даярлау жүзеге асырылады.

1.4. Ғылыми кеңесшілер докторлық диссертацияның орындалуын және академиялық адалдық қағидаттарының сақталуын және диссертациялық жұмыстың қорғауға уақтылы ұсынылуын қамтамасыз етеді.

1.5. Докторанттарды даярлауды жүзеге асыратын кафедраның ғылыми мектептері болуы тиіс. Бұл ретте ғылыми мектептер ел ауқымында немесе халықаралық деңгейде танылуға тиіс. Тану индикаторы жоғары цитаталануы бар халықаралық рецензияланатын ғылыми журналдардағы жарияланымдар, шетелдік әріптестермен бірлесіп орындалатын республикалық және халықаралық деңгейдегі ғылыми жобалар болып табылады.

2. Докторанттың отандық ғылыми кеңесшісі

2.1. Докторанттың диссертациялық жұмысына ғылыми жетекшілік ету:

- докторантты даярлаудың тиісті бейіні бойынша жоғары кәсіптік білім;
- «ғылым кандидаты» немесе «ғылым докторы» немесе «философия докторы (PhD)» немесе «бейіні бойынша доктор» ғылыми дәрежесі немесе «философия докторы (PhD)» академиялық дәрежесі немесе «бейіні бойынша доктор» немесе «бейіні бойынша доктор» дәрежесі немесе «философия докторы (PhD)» немесе бейіні бойынша доктор дәрежесі;

- ғылыми-педагогикалық жұмыс өтілі үш жылдан кем емес, олар ҚазҰУ-да тұрақты қызмет атқарады. әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті және докторанттың дайындау бейініне сәйкес келетін ғылым саласында ғылыми зерттеулермен белсенді айналысады;

- кадрларды даярлау бағыттары бойынша отандық Консультанттар үшін 8D05 «жаратылыстану ғылымдары, математика және статистика», 8D06 «ақпараттық-коммуникативтік технологиялар», 8D07 «инженерлік, өңдеу және құрылыс салалары», 8D08 «ауыл шаруашылығы және биоресурстар», 8d09 «Ветеринария», 8D10 «Денсаулық сақтау және әлеуметтік қамтамасыз ету (медицина)» - соңғы 5 жылда Web of Science Core Collection (Вэб оф Сайнс Кор Коллекшн) деректері бойынша 1, 2, 3 квартильге кіретін немесе CiteScore (СайтСкор) бойынша кемінде 35 процентиль көрсеткіші және Хирш индексі 2 және одан жоғары халықаралық рецензияланатын ғылыми журналдарда кемінде 4 (төрт) мақала;

- даярлаудың қалған бағыттары бойынша отандық Консультанттар үшін - соңғы 5 жыл ішінде ғылыми қызмет нәтижелерін жариялау үшін ұсынылатын басылымдар тізбесіне енгізілген бейіні бойынша басылымдарда кемінде 5 (бес) ғылыми мақала және JCR (ТҚЖ) деректері бойынша импакт-факторы бар немесе Science Citation Index Expanded, Social Science Citation Index немесе Arts and Humanities Citation Index Web of Science Core Collection (вэб оф Сайнс) базаларының бірінде индекстелетін халықаралық рецензияланатын ғылыми журналда 1 (бір) ғылыми мақала кор Коллекшн) немесе Scopus (Скопус) деректер базасында citescore (сайтскор) бойынша кемінде 35 процентиль көрсеткіші бар, Хирш индексі 1 және одан жоғары;

- PhD докторанттың сәйкес профилінде докторантты бірлесіп оқыту үшін алыс шетелден келген коллаборатор және әдетте онымен бірлескен халықаралық ғылыми жобалар мен жарияланымдар жасау.

2.2. Ғылыми кеңесшілер докторанттардың жеке жұмыс жоспарларын әзірлеуге және бекітуге қатысады, олардың оқу және ғылыми-зерттеу жұмыстарын жібереді және PhD докторанттарының жеке жұмыс жоспарында көзделген жұмыстардың барлық түрлерін уақтылы, сапалы орындауына жауапты болады.

2.3. Ғылыми кеңесшілер білім алушылардың зерттеу жұмысын жүргізу үшін барлық қажетті жағдайларды жасауы тиіс (қажетті көздер мен ресурстарға қол жеткізуді қамтамасыз етуі; диссертациялық зерттеуді орындау процесінде көмек көрсетуі және консультациялар беруі; білім алушылар ұсынатын материалдар бойынша кері байланыс беруі; қажет болған жағдайда білім алушылардың белгілі әлемдік шетелдік орталықтарды қоса алғанда, бөгде Білім және ғылым ұйымдарында зерттеу жұмыстарын жүргізуін қамтамасыз етуі; жүргізілетін зерттеу нәтижелерін жариялауға; ғылыми-зерттеу жұмыстарын орындау барысында туындайтын басқа да мәселелерді шешу.

2.4. Ғылыми жетекші докторанттың жеке жұмыс жоспарын сақтауын ағымдағы бақылауды жүзеге асыратын консультациялар кестесін жасайды.

2.5. Докторанттың ғылыми кеңесшілері жылына кемінде екі рет докторанттың даярлығына бағалау жүргізеді, қажет болған жағдайда оның жеке жұмыс жоспарына түзетулер енгізеді және тиісті ақпаратты бітіруші кафедралардың, факультет деканатының, ҒЗИ-ның назарына жеткізеді.

2.6. Докторанттың отандық жетекшісі докторанттың шығыстарын белгіленген тәртіпке сәйкес докторанттарды даярлау бағдарламасының қаражаты есебінен шетелдік консультант жұмыс істейтін ЖОО-да немесе ғылыми ұйымда шетелдік ғылыми тағылымдамадан өтуін қамтамасыз етуі тиіс.

3. Докторанттың шетелдік ғылыми кеңесшісі

3.1 Докторанттың диссертациялық жұмысына басшылық жасау:

- докторантты даярлаудың тиісті бейіні бойынша жоғары кәсіптік білім;

- «ғылым кандидаты» немесе «ғылым докторы» немесе «философия докторы (PhD)» немесе «бейіні бойынша доктор» ғылыми дәрежесі немесе «философия докторы (PhD)» немесе «бейіні бойынша доктор» академиялық дәрежесі немесе «философия докторы (PhD)» немесе «бейіні бойынша доктор» дәрежесі, ғылыми-педагогикалық жұмыс өтілі кемінде үш жыл;

- жетекші университетте немесе жетекші ғылыми ұйымда, әдетте алыс шетелдерде докторантты даярлау бейініне сәйкес тұрақты позицияны ұстануы және осы ғылым саласында (мамандық бейіні бойынша) ғылыми зерттеулермен белсенді айналысуы және докторанттарға ғылыми жетекшілік ету тәжірибесі болуы тиіс;

- кадрларды даярлау бағыттары бойынша шетелдік кеңесшілері үшін 8D05 «жаратылыстану ғылымдары, математика және статистика», 8D06 «ақпараттық-коммуникативтік технологиялар», 8D07 «инженерлік, өңдеу және құрылыс салалары», 8D08 «ауыл шаруашылығы және биоресурстар», 8D09 «Ветеринария», 8D10 «Денсаулық сақтау және әлеуметтік қамтамасыз ету (медицина)» - соңғы 5 (бес) жыл ішінде Web of Science Core Collection (Вэб оф Сайнс Кор Коллекшн) JCR (ТҚЖ) деректері бойынша 1, 2 квартильге кіретін немесе CiteScore (СайтСкор) бойынша кемінде 50 процентиль көрсеткіші және Хирш индексі 5 және одан жоғары халықаралық рецензияланатын ғылыми журналдарда кемінде 5 (бес) мақала;

- даярлаудың қалған бағыттары бойынша шетелдік кеңесшілері үшін - соңғы 5 (бес) жыл ішінде JCR (ТҚЖ) деректері бойынша импакт-факторы бар немесе Science Citation Index Expanded, Social Science Citation Index немесе Arts and Humanities Citation Index базаларының бірінде Web of Science Core Collection (Вэб оф Сайнс Кор Коллекшн) немесе Scopus (вэб оф Сайнс Кор коллекшн) дерекқорында индекстелетін халықаралық рецензияланатын ғылыми журналдарда кемінде 3 (үш) ғылыми мақала Скопус) citescore (сайтскор) бойынша процентиль көрсеткіші кемінде 35 және Хирш индексі 2 және одан жоғары.

3.2. Докторанттың шетелдік жетекшісі докторанттың өзі жұмыс істейтін ЖОО-да немесе ғылыми ұйымда шығыстарын белгіленген тәртіпке сәйкес докторанттарды даярлау бағдарламасының қаражаты есебінен шетелдік ғылыми тағылымдамадан өтуіне көмектеседі.

4. Докторанттардың отандық және шетелдік ғылыми кеңесшілерді тағайындау тәртібі

4.1. Докторанттардың отандық және шетелдік кеңесшілері әл-Фараби атындағы ҚазҰУ ректорының бұйрығымен университеттің Ғылыми кеңесінің шешімі негізінде университеттің факультеттері мен кафедраларының Ғылыми кеңесінің ұсынысы бойынша бекітіледі, оларға докторанттардың дайындығын бақылау жүктелген.

4.2. Докторанттардың диссертациялық жұмысын басқаруда импакт-факторы жоғары халықаралық ғылыми журналдарда ғылыми

жарияланымдары және докторанттарды даярлауда табысты тәжірибесі бар ғылыми кеңесшілерге басымдық беріледі.

4.3. Әл-Фараби атындағы ҚазҰУ, отандық және шетелдік ғылыми кеңесшілер арасында үшжақты келісім жасалады. Үшжақты келісімнің уақытында жасалуы мен орындалуына отандық ғылыми кеңесші жауап береді.

4.4. Үш жақты келісім талаптарына сәйкес ғылыми кеңесші бір уақытта үш докторантқа ғана жетекшілік ете алады.

4.5. Егер отандық ғылыми жетекшінің Clarivate Analytics (Web of Science Core Collection) ақпараттық базасының деректері бойынша, Хирша индексі (h-индекс) үш (3) және одан жоғары болса, оған бір мезгілде төрт докторантты басқаруға рұқсат етіледі.

4.6. Докторанттардың жеке жұмыс жоспарын орындауы және диссертациялық жұмысты сәтті қорғауы үшін докторант, докторант тіркелген отандық ғылыми кеңесші және шығарушы кафедра жауапты болады. Докторант жеке жұмыс жоспарында көзделген жұмыстардың барлық түрлерін сапасыз немесе уақтылы орындамаған жағдайда, отандық ғылыми жетекші және кафедра докторантты аралық аттестаттауға жібермейді. Міндеттемелерді жосықсыз орындау және аралық аттестаттауға және жеке жұмыс жоспарын толық орындамаған докторантты аттестаттауға жіберу анықталған жағдайда, отандық жетекшіге және кафедра меңгерушісіне тәртіптік жаза жарияланады.

4.7. Егер отандық ғылыми жетекшінің белгіленген мерзімде қорғалмаған докторанттары болған жағдайда, аталған жетекшіге жаңа қабылданған докторанттарға ғылыми басшылық жасауға алдыңғы қабылданған докторанттарды қорғауға шыққан жағдайда ғана рұқсат етіледі.

4.8. Отандық ғылыми жетекші басқа жұмыс орнына ауысқан жағдайда докторантқа одан әрі ғылыми жетекшілік ету мәселесін факультеттің Ғылыми кеңесі шешеді.

4.9. Шетелдік ғылыми кеңесшіні таңдауға отандық ғылыми жетекші жауапты болады.

4.10. Отандық және шетелдік ғылыми кеңесшілері докторантқа үшжақты келісім бойынша шетелдік ғылыми тағылымдамадан өтеді, оның ұзақтығы университеттің нормативтік құжаттарымен реттеледі.

4.11. Шетелдік ғылыми кеңесші дәлелсіз себеппен ауыстыруға жол берілмейді. Отандық жетекші жауапты болады. Форс-мажор жағдайлары ерекше жағдай болып табылады.

4.12. Үшжақты келісім шеңберінде өзіне қабылдаған міндеттемелерді жосықсыз орындауға, осы регламент талаптарын бұзуға жол берген отандық ғылыми жетекші докторанттарды одан әрі ғылыми басқарудан шеттетуге дейінгі тәртіптік жазалау шаралары қолданылуы мүмкін.

4.13. Үшжақты келісім шеңберінде өзіне қабылдаған міндеттемелерді тәртіпке сай орындамаған жағдайда әл-Фараби атындағы ҚазҰУ келісімшарттың бұзылуына алып келеді.

5. Ғылыми басшылыққа ақы төлеу

5.1. Отандық кеңесшінің жұмысы педагогикалық жүктемеге кіреді және белгіленген нормативтерге сәйкес төленеді.

5.2. Шетелдік кеңесшінің еңбегіне ақы төлеу қолданыстағы шетелдік ғалымдарды оқытушылық қызметке шақыру бағдарламасына сәйкес қызмет көрсетуге арналған келісім-шарт шеңберінде жүргізіледі.

6. Қорытынды ережелер

6.1. «әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университетінің докторанттарының ғылыми консультанттарына қойылатын біліктілік талаптары туралы» Регламент қол қойылған сәттен бастап күшіне енеді.

6.2. Докторанттардың ғылыми-зерттеу және диссертациялық жұмыстарына басшылық жасау мен кеңес берудің тиімділігін ұйымдастыру және қамтамасыз ету процесіне жауапты барлық тұлғалар Регламент ережелерінің сақталуына жауап береді.